

Obraćanje člana Predsjedništva BiH Željka Komšića povodom Dana državnosti BiH, 25. novembra 2018. godine
25.11.2018 21:25:17

Poštovani,

Imam posebno zadovoljstvo i čast da Vas sve pozdravim i obratim Vam se u povodu 25. novembra, Dana obnovljene hiljadugodišnje državnosti Bosne i Hercegovine.

Ova mala zemlja, ali veoma ponosna država sa svojim građanima i različitim etničkim grupama, kroz svoje hiljadugodišnje postojanje pokazala je i dokazala da uvijek i na svakom dijelu svoje teritorije baštini toleranciju i zajednički život svih njenih stanovnika, što je dio osnovnih civilizacijskih vrijednosti, koje su oduvijek povezivale sve građane Bosne i Hercegovine. Različitosti, ali i sličnosti u tradicionalnim vjerskim i kulturološkim izrazima Bosne i Hercegovine predstavljaju neke od njenih najvećih bogatstava, u kojima se kao najveća vrijednost prikazivala, a trebala bi se i danas prikazivati, inkluzivnost njenog društva, nasuprot čega stoje ideje i tendencije ekskluzije u različitostima.

Zato se danas sjećamo zasjedanja ZAVNOBiH-a od 25. novembra 1943. godine, kada su građani i narodi ove zemlje obnovili njenu hiljadugodišnju državnost u sadašnjim granicama.

Vijećnici ZAVNOBiH-a i svi antifašisti bili su integralni dio evropskog i svjetskog antifašistčkog pokreta. Nije to bio samo pokret optera protiv okupatora i domaćih izdajnika, bila je to i vlast, bile su to institucije države i državnog aparata u nastajanju, a koje su konstituirali građani i narodi Bosne i Hercegovine u uvjetima rata i okupacije.

Oni su pokazali do tada najveći stepen političke zrelosti, pokazali nam kako se može objediniti svaka različitost u Bosni i Hercegovini, kako se te različitosti mogu pretvoriti u zajednički život svih njenih građana i naroda. Pokazali su nam da možemo zajedno, a ne jedni pored drugih, kako nam danas poručuju neki zagovornici konsocijacijskih eksperimenata. Iz tih razloga, danas smo ovdje da zajedno, a ne jedni pored drugih, obilježimo 25. novembar, Dan obnovljene državnosti Bosne i Hercegovine.

Danas nije 1. mart, Dan nezavisnosti BiH, ali ja ipak želim da Vas podsjetim na referendumsko pitanje iz 1992. godine, jer ova dva dana, 25. novembar 1943. godine i 1. mart 1992. godine, čine jednu, gotovo prirodnu, političku cjelinu koja se tiče državnosti BiH. Pitanje je bilo: „Jeste li za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, državu ravnopravnih građana, naroda Bosne i Hercegovine – Muslimana (Bošnjaka), Srba, Hrvata i pripadnika drugih naroda koji u njoj žive?“ Na toj ravnopravnosti građana i naroda, imamo obavezu i danas raditi, u ovim sadašnjim dejtonskim okolnostima, kada se svaka rečenica iz Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini veoma često izokreće ili djelomično koristi kako bi nas uvjerili da trebamo živjeti neki suživot, umjesto hiljadugodišnje tradicije zajedničkog života u našoj zemlji. Danas je važno biti snaga integracije društva, kako bismo svakoj dezintegraciji jasno pokazali da ona nema mjesta ovdje. Bosna i Hercegovina je bila, jeste i bit će zemlja inkluzije, zemlja integracije, zemlja euroatlantske integracije, kao izraz volje i želje njenih građana i naroda.

Dozvolite mi još jednom da Vam se zahvalim na Vašem dolasku i da u nastavku ove današnje manifestacije u okviru prigodnog druženja, zajedno, a ne jedni pored drugih, obilježimo ovaj važni

dan iz bosanskohercegova ke historije državnosti.

Danas se ujedno prisje amo ne samo Prvog nego i Drugog zasjedanja ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu, održanog pola godine poslije, a koje je iznjedrilo historijsku Deklaraciju o pravima građana u BiH. Nezasluženo je rijetko pominjemo u našem političkom i medijskom prostoru, ali ta deklaracija ima snagu historijskog civilizacijskog dokumenta za ove prostore.

Stoga je danas, kada se u Bosni i Hercegovini nastoji putem izmjena izbornog zakonodavstva uspostaviti anticivilizacijska nejednaka vrijednost glasa građana Bosne i Hercegovine, nužno podsjetiti na riječi iz Deklaracije o pravima građana BiH, u kojoj je stajalo da je:

Izborno pravo u demokratskoj Bosni i Hercegovini bira i vršiti tajnim glasanjem na osnovu općeg, jednakog i neposrednog prava glasa; Aktivno i pasivno izborno pravo ima svaki građanin i građanka koji su navršili 18 godina života, a nisu toga prava lišeni na osnovu zakona.

Paradoksalno je, da ne kažem tragikomično, da se na ZAVNOBiH danas pozivaju pristalice etničkog izbornog modela, oni koji pomenutoj ZAVNOBiH-ovskoj deklaraciji o pravima građana BiH pretpostavljaju nejednaku vrijednost glasa i to kroz selektivnu upotrebu, ta nije zloupotrebu, principa konstitutivnosti naroda. Etnički ekskluzivitet nije ni slovo ni duh ZAVNOBiH-a, nego su to jednakopravnost i ravnopravnost prvenstveno svih građana, a samim time i naroda. U tome mi danas treba da vidimo poveznicu između vrijednosti ZAVNOBiH-a, vrijednosti Evropske unije, vrijednosti demokratskih i naprednih država.

U historijskom smislu Deklaracija o pravima građana Bosne i Hercegovine predstavljala je tada nužan kompromis između liberalnih zapadnodemokratskih i istočnih narodnodemokratskih sistema vlasti i vrijednosti. Međutim, upravo je ta deklaracija ZAVNOBiH-a trasirala put Bosne i Hercegovine ka građanskom društvu i građanskoj državi. Bez nje ne bi bio mogući 1. mart kao Dan nezavisnosti Bosne i Hercegovine, bez nje ne bi bila moguća naša evropska budućnost, odnosno pridruživanje zajednici država u kojima je jednakost glasa svakog građanina neupitan ustavni princip.

Zato nikada ne smijemo zaboraviti pored Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a u Mrkonjić-Gradu, Drugo zasjedanje ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu, na kojemu je usvojena Deklaracija o pravima građana BiH, u kojoj naglasak na jednakosti glasa svih građana BiH nije dat nimalo slučajno, kao što ni prilikom potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma i Ustava BiH od strane potpisnika, građani Bosne i Hercegovine, pored naroda, nisu mogli biti izostavljeni kao konstituent države, iako se to često unatoč presudama Evropskog suda za ljudska prava zanemaruje.

U historiji državotvornosti nema nikakvih slučajnosti. Kao što obnova državnosti Bosne i Hercegovine nije bila slučajna, tako ni kontinuitet građanskog, počev od ZAVNOBiH-a pa do Dejtona, nije slučajan. Tek će ulaskom u Evropsku uniju proces konstituiranja Bosne i Hercegovine kao građanske države biti u konačnici završen. Na tome nam, svima nama, građanima Bosne i Hercegovine, vodeći se hrabrošću, pameću i vizionarstvom vijećnika ZAVNOBiH-a, valja još raditi.

Sloboda je spoznaja nužnosti. Građanska i evropska budućnost Bosne i Hercegovine je proces, ali ujedno i historijska nužnost.

Hvala.